

Mooie boel. De bel doet het niet; dan maar de brievenbus. Het zou toch wat zijn, om hier te stranden, terwijl ik zover ben gekomen. De aanvankelijk door Marcel Rözer voorgestelde horeca om te ontmoeten, heb ik kunnen omzeilen: een afspraak thuis kan met beetje aandringen toch wel. Als journalist, begrijpt hij zelf ook wel dat ik 'op zoek ben naar de cadeautjes op de schoorsteen'. Het zijn zijn woorden.

Anna Bakker

Inmiddels ben ik binnen. "Kijk rustig om je heen, ik snap dat wel." De toon is gezet; ik interview de interviewer. "Je mag me alles vragen." Ook dat nog. Niet veel later ligt de foto van zijn twee kinderen - om de week bij hem - op tafel. En wanneer koffie en thee zijn gezet en op tafel staan, gaat hij er eens goed voor zitten, en vertelt - op verzoek - over zijn entree in Nijmegen.

De jongens

Zeventien jaar is hij, wanneer hij het dorpsleven in Ulft achterlaat en vervult voor het studentenleven in Nijmegen. Een jochie eigenlijk nog, met zijn knaloranje haren, groen als gras, en een Achterhoeks accent, dat nog riant over zijn tong rolt. Overdag doet hij de lerarenopleiding. Maar in de avond, op zijn kamertje op de Mariaalaan, verpietert hij. Woensdagavond al helemaal. Dan gaan zijn gedachten steeds maar weer naar het oosten; naar 'de jongens' die die avond naar de voetbaltraining gaan. Verhuizen naar de Meijhorst - negen hoog - biedt weinig soelaas voor een jongen die de stad zelf eigenlijk al te groot vindt. Na een jaartje zit hij weer thuis: 'terug gevluht naar de Achterhoek'. In het jaar dat volgt, met op en neer reizen, blijken de beide werelden toch echt te lang en te ver van elkaar af te liggen. Wat volgt is een fikse crisis, en wanneer die alles domineert, stopt ook de gang naar de opleiding. Twaalf ambachten, dertien ongelukken passeren. Op de voet gevolgd door de nachtmerrie voor eeuwig in een administratieve functie in de Achterhoek begraven te worden. De ontdekking dat levensdrift en levenslust net iets groter zijn dan zijn angst, zorgt voor een keerpunt.

"Wat ik heel graag wilde, was de grote wereld in. Maar wel op mijn manier. Dat laatste is typisch Achterhoeks. Met hangen en wurgen ging ik terug naar Nijmegen, mijn stadje, dat was toch wel duidelijk. Na twee maanden vroeg een vriendin me om bij haar en drie andere vrouwen op de van Nispen-

straat te komen wonen." Om de hoek, in café De Cantine, vindt hij een baantje. Zijn eerste dienst, op de homoerotische flikker-en lesboavond, betekent meteen de vuurdoop voor de jongen uit Ulft, die nog nooit met homo's in contact was gekomen. Eerder nog de ongeschreven waarschuwing heeft meegekregen, dat je daar toch echt mee moet oppassen. Het is zomer, het is warm, en met de looks van een magere gespierde spijker, gekleed in enkel een hemdje en modieuze tuinbroek, zit het later die avond dus wel goed. Zowel qua sjans als beeldvorming. Een breed spectrum aan typetjes en toestanden in het 'collectief café', passeren in de daarop volgende jaren de revue: alcoholisten, zwerwers, Bagwan-aanhangers, tot en met een heuse confrontatie tussen krakers en corpsballen aan

toe. Kortom; een vruchtbare ontgroening.

Liefde voor letters

Het zijn de jaren die parallel lopen aan zijn weer opgevatte studie aan de Gelderse Leergangen. Iets met sport en taal, want dat is wat hij wil. En zijn eigen weg gaan. Geen idee welke trawens. Maar stiekem leeft dan eigenlijk het idee al in hem, dat hij schrijver wil worden. De Achterhoeker in hem straft dat idee onmiddellijk af: 'Zeguh, geen kaptones hè, Rözer! Pff, schrijver worden, kom op man. Zoek een echt vak.' Nou had Marcel als kind wat dat betreft al vroeg een idool: Pietje Bell. Die was het helemaal. Een voor een las hij de boekjes aan flarden. 'Pietje Bell in Amerika', waarin Pietje naar Amerika gaat en daar journalist wordt, is veruit favoriet.

De literatuurdocent op de opleiding gaat dieper en verder, Marcel wordt meegenomen in boeken, leert de werkelijke inhoud te lezen. Het brengt hem nog in vervoering als hij er over vertelt. Engelse en Duitse literatuur fascineert hem, hij leest veel over het oorlogsverleden van Duitsland. Niet wetend dan, dat zijn vader en grootvader daar een rol in speelden. Het zetje om zelf de pen ter hand te nemen, krijgt hij van Jan Peek, wat maakt dat hij nu zelf ook graag met studenten werkt, om dat op zijn beurt voor anderen te kunnen betekenen.

De rafelrandjes

'Het 'maken' in de Randstad, het hoog van de toren blazen, dat is gewoon niks voor een jongen uit de Achterhoek.' Al lonkt Hilversum wel wanneer hij er in de negentiger jaren als sportjournalist en programmamaker aan de slag gaat. "Maar ik ben blij dat ik daar niet als jong mannetje ben

gaan werken, dan was ik misschien ook wel raar gaan doen." Toch komt in die jaren zijn ambitie als schrijver steeds meer bovendrijven, en manifesteert hij zich als sportjournalist met onder andere boeken over Hiddink, Winston Bogarde en 'Voetbal in een vuile oorlog'. "Sport is een vehikel waaraan het leven zich laat zien, niet meer en niet minder. Wat iemand beweegt, de mens achter de sporter, krijg je vaak niet te horen. Maar het staat wel centraal wanneer ik schrijf. Want", vraagt hij zichzelf hardop af, "Wat betekent het voor Arjen Robben als hij geblesseerd raakt en het hele volk heeft het erover? Of wat betekenen die kleine zinnestjes tussendoor van Max Verstappen? Die maken me nieuwsgierig; hoe zit dat met zijn achtergrond in het woonwagenkamp en die vader, met zijn losse handjes, die van zijn zoon blijkbaar een project heeft gemaakt?"

Tegen dat licht is het misschien niet helemaal verwonderlijk dat juist Maradona een ander idool is: het jochie uit de slums, arm opgevoerd, die zich aan een verslaving wist te ontworstelen. "Ik hou wel van figuren met een rafelrandje."

Ter illustratie komt een foto op tafel die hij in 1968 ten tijde van de Olympische Spelen uit de krant knipte en in zijn schoolagenda plakte. De blackpower-groet door de kampioenen, die voor opschudding en diskwalificatie zorgde, later gevolgd door revalidatie.

Voetbal is steeds minder zijn ding. "De voetbalwereld van vandaag gaat volledig ten onder aan geld." Wat rest is soms een wedstrijd kijken, dat is nog wel leuk, al slaat hij de analyses vooraf en achteraf graag over. "Dat gelul daaromheen hoef ik echt niet te horen." Dat is meer iets voor in de kroeg met zijn vrienden.

Uw dienaar

Voor een journalist kijkt hij weinig tv. Soms sport. Wat het overige nieuws betreft ziet hij dat "De media als een sprinkhanenplaag van hype naar hype trekken. Wat ze brengen, evolueert nergens naartoe; het moet alleen

steeds sneller, en het wordt steeds oppervlakiger. Maar of ze iets bijdragen aan een betere wereld, lijkt de vraag die nooit gesteld wordt. De vervlakking die daaruit voortvloeit, draagt er aan bij dat een complete idioot als Trump wordt gekozen. Net zoals Hitler trouwens ook ooit gekozen werd. Maar de geschiedenis neemt zijn eigen gang, daar kunnen wij niets aan doen, kansloos." Radio 1 gaat wel regelmatig aan, én hij leest kranten. Zoals zijn eigen krant, de Gelderlander waar hij columns voor schrijft. Nieuwsgierigheid en fantasie nemen de columnist in hem bij de hand, wanneer hij door de stad trekt. Ze laten hem zien, waar de meeste mensen aan voorbij lopen. Marcel beschouwt het als zijn taak andere Nijmegenaren daar op te wijzen. Niet voor niets heeft hij zichzelf in zijn columns benoemd tot 'uw dienaar' of 'het schrijvertje'. In die laatste stijlfiguur laat de relativering en bescheidenheid van de jongen uit de Achterhoek zich weer even zien.

De opiniepagina's van de kranten schuift hij meer en meer aan de kant, daarvoor in de plaats komt een 'verdiepend' boek te liggen. Hij vindt dat hij er ook wel een beetje de leeftijd voor heeft. Boeken over onderwijsfilosofie, Spinoza, of Nietzsche om maar wat te noemen. "Nietzsche, daar begrijp ik eigenlijk helemaal niets van, maar als Paul van Tongeren er een boekje over schrijft, snap ik het ook. Het helpt geen zak om je met de waan van de dag bezig te houden. Dan vind ik dit heel interessant." Maar ook minder zwaar spul - nou ja, als je Böll, Kurt Vonnegut en Reiner Maria Rilke daaronder kunt rekenen - staan prominent in de kast, zie ik.

Over een half jaartje kan er weer een titel bij, op dat andere schapje dan, waar zijn eigen werk als schrijver staat. Het boek - de opvolger van het autobiografische verhaal 'Zo vader' over het oorlogsverleden van zijn vader - draait om de mystieke ervaring waarin persoonlijke grenzen wegvallen, een tijdloze dimensie zijn intrede doet, en een gevoel van eenwording overheerst. Marcel schrijft uit eigen ervaring. De veerman op het veerpontje tussen Millingen en Tolkamer - de hoofdpersoon in het boek - maakte het ook mee, in Dresden dan. Maar er was ook een vrouw en er was liefde in het spel. Was dat toeval? En waarom Dresden? De veerman gaat op onderzoek uit. "Het mooiste zou zijn, als het straks een boek is dat je eigenlijk gewoon niet kunt wegleggen, zoals ik vroeger had bij het lezen van boeken van John Irving."

Typisch Oost

De huidige stek van Marcel is op de Dommer van Poldersveldweg. Het buurtje is een mix tussen stad en dorp daar, en kent veel parallellen met zijn geboortegrond: een arbeidersomgeving tegen een katholieke achtergrond. Alleen iets grootstedelijker dan. "Ik leef hier als een Achterhoeker, ik ken de burens, maak praatjes. Dat vind ik leuk. Dat is in mijn ogen ook wel typisch Oost."

Vervolg op pag. 30.

Interview met Marcel Rözer

Vervolg van pag. 29

In de hele stad voelt hij zich eigenlijk wel thuis, kan zich ontwikkelen op de gebieden die belangrijk zijn, en laaft zich aan de geueugten des levens. Vroeger, in Ulft, was zijn favoriete plekje het kruispunt waar de rivieren Oude IJssel en A strang bij elkaar kwamen. De spiegelwaa heeft die plek nu overgenomen. Ook fijne plekken zijn het panorama van de stuwwal, of het terras van café Jos en Trianon, om daar op een zomeravond neer te strijken met een sigaartje en een biertje.

Hoop voor de toekomst

Terwijl het gesprek vordert, zakt Marcel zo nu en dan wat onderuit op de keukenstoel, om dan ineens weer op te veren. Al wikkend en wegend formuleert hij de woordenstroom. Zijn handen praten mee. Heeft hij iets met Kerst of het nieuwe jaar? "Pas op latere leeftijd ben ik een aantal dingen gaan begrijpen. Als je kijkt naar de symboliek die achter het

kerstfeest schuilt, het overleven van een duistere tijd, snap ik nu wel de behoefte van mensen om kerst te vieren." Voor oudejaarsavond geldt hetzelfde. Alleen dat opgefokte gedoe kan hem gestolen worden; de cyclus van een nieuw en schoon jaar heeft dan wél weer wat. Lijstjes maken in dezen, is hem niet vreemd. Kijkend naar de toekomst hoopt hij in ieder geval wel dat het niet nog verder uit de klauwen loopt, niet voor zijn kinderen, niet voor zichzelf, niet voor de wereld. Bij zijn leerlingen van de HAN, opleiding Sport en Bewegen, ziet hij dat computers en sociale media de uitwerking hebben dat het wel lijkt of ze een beetje verdoofd zijn. "Stel jezelf vragen, doe iets!" denkt hij nu wel eens. Een beetje een oude-lullenidee, maar toch: "Soms heb ik ook soms het idee dat ze wat 'verelending' nodig hebben; ga maar eens een weekje lang ergens in het zuiden van Oekraïne aan het werk, in zo'n stad waar de burgeroorlog heeft gewoed, en probeer daar maar eens een leuk leven te krijgen. Hier zijn al die voorwaarden er wel, maar vaak doen ze er niets mee." Zijn eigen kinderen ontkomen er ook niet

aan. "Ik gun jullie een week lang in een vluchtelingenkamp in Palestina", zegt hij wel eens tegen ze, 'ga daar maar eens kijken.'" Hij vertelt zijn studenten wel eens dat hij als jongen van hun leeftijd iets met taal wilde en dat het hem lukte om die droom te verwezenlijken. Het ontbreken van een vaste baan heeft daar zeker aan bijgedragen; hij moest, en wilde, continu vernieuwen. Nog steeds. "Ik wil gewoon werken tot ik erbij neerval. Tot ik niet meer wil of kan creëren of produceren. Schrijven kun je je hele leven lang. Dus waarom zou ik stoppen? En misschien doe ik nog wel eens een wijsheid op waarmee ik andere mensen kan verblijden?" Met een grote grijns. "Maar daar zit ik nog op te wachten, hoor."

"Zeg, heb je nou wel goed rondgekeken en rondgesnuffeld, Anna?"

Ook geïnterviewd worden voor deze rubriek? Anna Bakker schrijft bewonersportretten voor deze Wijkkrant én, in opdracht, levensverhalen. annabakker@levensverhalen.nu

Foto: Marc van Kempen